



TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN

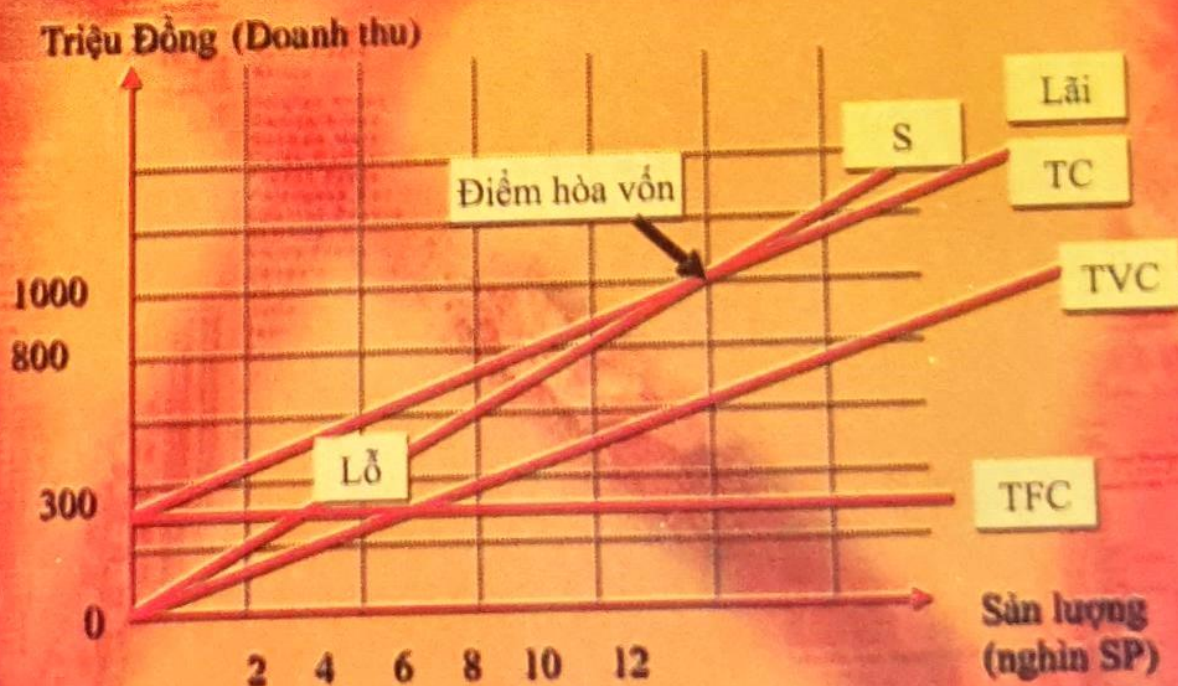
KHOA KẾ TOÁN VÀ KIỂM TOÁN

Chủ biên: PGS. TS. Nguyễn Ngọc Quang

KẾ TOÁN QUẢN TRỊ DOANH NGHIỆP

★ Lý thuyết cơ bản và nâng cao

★ Bài tập thực hành và một số lời giải mẫu



NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
KHOA KẾ TOÁN VÀ KIỂM TOÁN



Chủ biên: PGS.TS. NGUYỄN NGỌC QUANG

KẾ TOÁN QUẢN TRỊ DOANH NGHIỆP

* Lý thuyết cơ bản và nâng cao

* Bài tập thực hành và một số lời giải mẫu

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI
TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN

02-04

00481

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC KINH TẾ QUỐC DÂN
HÀ NỘI - 2010

MỤC LỤC

LỜI MỞ ĐẦU.....	9
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN CHUNG VỀ KẾ TOÁN QUẢN TRỊ.....	11
1.1. Khái niệm và bản chất kế toán quản trị trong doanh nghiệp.....	11
1.1.1. Khái niệm kế toán quản trị.....	11
1.1.2. Bản chất kế toán quản trị trong doanh nghiệp	12
1.2. Chức năng thông tin kế toán quản trị trong doanh nghiệp	13
1.3. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu của kế toán quản trị.....	17
1.3.1. Đối tượng nghiên cứu của kế toán quản trị.....	17
1.3.2. Phương pháp nghiên cứu của kế toán quản trị.....	18
1.4. SO SÁNH KẾ TOÁN QUẢN TRỊ VÀ KẾ TOÁN TÀI CHÍNH.....	20
1.4.1. Những điểm giống nhau	20
1.4.2. Những điểm khác nhau.....	21,
1.5. Sự cần thiết, yêu cầu và nhiệm vụ tổ chức kế toán quản trị trong doanh nghiệp.....	25
1.5.1. Sự cần thiết tổ chức kế toán quản trị trong các doanh nghiệp của nền kinh tế thị trường.....	25
1.5.2. Yêu cầu và nhiệm vụ tổ chức kế toán quản trị trong các doanh nghiệp.....	26
1.6. Tổ chức kế toán quản trị trong doanh nghiệp.....	26
1.6.1. Tổ chức kế toán quản trị trong doanh nghiệp theo chức năng thông tin kế toán.....	27
1.6.2. Tổ chức kế toán quản trị trong doanh nghiệp theo chu trình thông tin kế toán	27
1.6.3. Mô hình tổ chức kế toán quản trị trong doanh nghiệp	28
Phần bài tập chương.....	31
Chương 2. CÁC PHƯƠNG PHÁP PHÂN LOẠI CHI PHÍ TRONG DOANH NGHIỆP.....	33
2.1. Khái niệm chi phí kinh doanh	33
2.2. Phân loại chi phí theo chức năng hoạt động.....	34

2.2.1. Ý nghĩa của cách phân loại	34
2.2.2. Nội dung cách phân loại chi phí theo chức năng hoạt động	34
2.3. Phân loại chi phí theo cách ứng xử của hoạt động.....	39
2.3.1. Ý nghĩa cách phân loại chi phí theo cách ứng xử của hoạt động	39
2.3.2. Nội dung cách phân loại chi phí theo cách ứng xử của hoạt động.....	39
2.3.3. Các phương pháp tách chi phí hỗn hợp	44
2.4. Phân loại chi phí để đánh giá hàng tồn kho và xác định lợi nhuận của doanh nghiệp	52
2.4.1. Các tiêu thức phân loại chi phí	52
2.4.2. Đánh giá hàng tồn kho	53
2.4.3. Xác định lợi nhuận của doanh nghiệp.....	55
2.5. Các tiêu thức phân loại chi phí khác.....	59
2.5.1. Căn cứ vào mối quan hệ của chi phí với đối tượng chịu chi phí, chi phí chia thành 2 dạng: chi phí trực tiếp và chi phí gián tiếp.....	59
2.5.2. Căn cứ vào mối quan hệ của chi phí với mức độ kiểm soát của các nhà quản trị, chi phí chia thành 2 dạng: chi phí kiểm soát được và chi phí không kiểm soát được	60
2.5.3. Căn cứ vào mối quan hệ của chi phí với các quyết định kinh doanh chi phí chia thành nhiều dạng: chi phí cơ hội, chi phí chìm, chi phí không chênh lệch, chi phí tránh được và chi phí không tránh được.....	60
Phần bài tập chương.....	64
Chương 3. CÁC PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH CHI PHÍ SẢN XUẤT SẢN PHẨM, DỊCH VỤ.....	69
3.1. Phương pháp xác định chi phí theo công việc (đơn đặt hàng).....	69
3.1.1. Đối tượng vận dụng phương pháp xác định chi phí theo công việc.....	69
3.1.2. Nội dung và quá trình tập hợp chi phí theo công việc	70
3.1.3. Quá trình phản ánh chi phí vào sổ kế toán.....	72
3.2. Phương pháp tập hợp chi phí theo quá trình sản xuất.....	76
3.2.1. Đối tượng sử dụng phương pháp tập hợp chi phí theo quá trình sản xuất	76
3.2.2. Quá trình tập hợp chi phí sản xuất và phản ánh vào tài khoản	80
3.3. Báo cáo sản xuất.....	81
3.3.1. Khái niệm và ý nghĩa báo cáo sản xuất.....	81
3.3.2. Nội dung của báo cáo sản xuất	82
Phần bài tập chương	93

Chương 4. PHÂN TÍCH MỐI QUAN HỆ GIỮA CHI PHÍ, SẢN LƯỢNG VÀ LỢI NHUẬN.....	103
4.1. Ý nghĩa phân tích mối quan hệ giữa chi phí, sản lượng và lợi nhuận trong doanh nghiệp	103
4.2. Các khái niệm phục vụ cho phân tích mối quan hệ giữa chi phí, sản lượng và lợi nhuận.....	104
4.2.1. Số dư đảm phí (contribution margin).....	104
4.2.2. Tỷ lệ số dư đảm phí	106
4.2.3. Cơ cấu sản phẩm tiêu thụ.....	109
4.3. Phân tích điểm hoà vốn	112
4.3.1. Khái niệm và ý nghĩa phân tích điểm hòa vốn.....	112
4.3.2. Nội dung phân tích điểm hoà vốn.....	113
4.3.2. Lập kế hoạch sản lượng, doanh thu và lợi nhuận mong muốn	121
5.3.3. Các chỉ tiêu an toàn.....	122
4.4. Cơ cấu chi phí và độ lớn đòn bẩy kinh doanh.....	123
4.4.1. Cơ cấu chi phí.....	123
4.4.2. Độ lớn đòn bẩy kinh doanh.....	126
4.5. Ứng dụng của phân tích chi phí, sản lượng và lợi nhuận vào việc ra quyết định kinh doanh	128
4.5.1. Thay đổi chi phí cố định và doanh thu.....	128
4.5.2. Thay đổi chi phí biến đổi và doanh thu.....	130
4.5.3. Thay đổi giá bán, chi phí cố định và doanh thu	132
4.5.4. Thay đổi chi phí cố định, chi phí biến đổi và doanh thu.....	134
4.5.5. Thay đổi cơ cấu sản phẩm tiêu thụ và doanh thu.....	135
Phần bài tập chương.....	137
Chương 5. DỰ TOÁN SẢN XUẤT KINH DOANH.....	147
5.1. Khái niệm, vai trò và phân loại dự toán sản xuất kinh doanh ..	147
5.1.1. Khái niệm dự toán sản xuất kinh doanh.....	147
5.1.2. Vai trò của dự toán sản xuất kinh doanh.....	147
5.1.3. Phân loại dự toán sản xuất kinh doanh	148
5.1.3.1. Dự toán tác nghiệp và dự toán tài chính.....	149
5.1.3.2. Dự toán tĩnh và dự toán linh hoạt.....	150
5.2. Trình tự lập dự toán sản xuất kinh doanh	151

5.3. Hệ thống chi phí định mức.....	152
5.3.1. Khái niệm chi phí định mức	152
5.3.2. Các hình thức chi phí định mức.....	152
5.4. Hệ thống dự toán sản xuất kinh doanh.....	153
5.4.1. Dự toán tiêu thụ	153
5.4.2. Dự toán sản xuất	154
5.4.3. Dự toán chi phí nguyên vật liệu trực tiếp.....	155
5.4.4. Dự toán chi phí nhân công trực tiếp.....	157
5.4.5. Dự toán chi phí sản xuất chung	159
5.4.6. Dự toán hàng tồn kho cuối kỳ.....	160
5.4.7. Dự toán giá vốn hàng bán.....	161
5.4.8. Dự toán chi phí bán hàng và chi phí quản lý doanh nghiệp:	161
5.4.9. Dự toán tiền	162
5.4.10. Báo cáo kết quả kinh doanh dự toán.....	164
5.4.11. Bảng cân đối kế toán dự toán.....	164
5.5. Dự toán linh hoạt	166
5.6. Phân tích biến động chi phí.....	169
5.6.1. Phân tích biến động chi phí nguyên vật liệu trực tiếp.....	169
5.6.2. Phân tích biến động về khoản mục chi phí nhân công trực tiếp.....	170
5.6.3. Phân tích biến động chi phí sản xuất chung.....	171
Phân bài tập chương.....	174
Chương 6. KẾ TOÁN TRÁCH NHIỆM.....	179
6.1. Khái niệm và phân loại các trung tâm kế toán trách nhiệm.....	179
6.1.1. Khái niệm trung tâm trách nhiệm	179
6.1.2. Phân loại trung tâm trách nhiệm và nội dung kế toán.....	182
6.1.3. Hệ thống báo cáo kế toán trách nhiệm.....	188
6.2. Báo cáo bộ phận và phân tích báo cáo bộ phận	192
6.2.1. Khái niệm và đặc điểm của báo cáo bộ phận.....	192
6.2.2. Phân tích báo cáo bộ phận	193
6.3. Phân bổ chi phí gián tiếp cho các bộ phận	196
6.3.1. Sự cần thiết phải phân bổ chi phí gián tiếp cho các bộ phận	196
6.3.2. Nguyên tắc và hình thức phân bổ chi phí gián tiếp.....	196
6.4. Phương pháp xác định chi phí và phân tích báo cáo kết quả kinh doanh lập theo các phương pháp xác định chi phí.....	200

6.4.1. Các phương pháp xác định chi phí.....	200
6.4.2. Phân tích báo cáo kết quả kinh doanh theo các phương pháp xác định chi phí.....	202
Phần bài tập chương.....	209
Chương 7. ĐỊNH GIÁ BÁN SẢN PHẨM TRONG DOANH NGHIỆP.....	229
7.1. Lý thuyết cơ bản và ý nghĩa của định giá bán sản phẩm trong doanh nghiệp.....	229
7.1.1. Lý thuyết cơ bản định giá bán sản phẩm trong doanh nghiệp của nền kinh tế thị trường.....	229
7.1.2. Ý nghĩa của định giá bán sản phẩm trong quản trị doanh nghiệp.....	230
7.2. Nội dung định giá bán sản phẩm trong doanh nghiệp.....	230
7.2.1. Định giá bán sản phẩm sản xuất hàng loạt.....	230
7.2.2. Định giá bán sản phẩm theo chi phí nguyên vật liệu và chi phí nhân công.....	233
7.2.3. Định giá bán sản phẩm mới.....	234
7.2.4. Định giá bán sản phẩm trong một số trường hợp đặc biệt.....	235
7.2.5. Định giá bán sản phẩm tiêu thụ nội bộ.....	237
7.2.5.1. Định giá bán sản phẩm tiêu thụ nội bộ theo biến phí sản xuất sản phẩm.....	237
7.2.5.2. Định giá bán sản phẩm tiêu thụ nội bộ theo giá thị trường hoặc giá thỏa thuận.....	238
Phần bài tập chương.....	20941
Chương 8. THÔNG TIN KẾ TOÁN QUẢN TRỊ CHO VIỆC RA QUYẾT ĐỊNH NGẮN HẠN.....	247
8.1. Khái niệm, đặc điểm và tiêu chuẩn thích hợp để chọn quyết định ngắn hạn.....	247
8.1.1. Khái niệm quyết định ngắn hạn.....	247
8.1.2. Đặc điểm của quyết định ngắn hạn.....	247
8.1.3. Tiêu chuẩn thích hợp để chọn quyết định ngắn hạn.....	248
8.2. Phân tích thông tin thích hợp và không thích hợp cho việc ra quyết định ngắn hạn.....	249
8.2.1. Phân tích thông tin thích hợp cho việc ra quyết định ngắn hạn.....	249
8.2.2. Phân tích thông tin không thích hợp.....	251
8.3. Nội dung các quyết định ngắn hạn trong doanh nghiệp.....	254

8.3.1. Quyết định có nên chấp nhận hay từ chối đơn đặt hàng đặc biệt.....	254
8.3.2. Quyết định loại bỏ hay tiếp tục kinh doanh một bộ phận trong doanh nghiệp.....	256
8.3.3. Quyết định tự sản xuất hay mua các chi tiết sản phẩm	261
8.3.4. Quyết định nên tiếp tục chế biến hay bán ngay bán thành phẩm	264
8.3.5. Quyết định trong trường hợp năng lực sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp bị giới hạn.....	266
Phần bài tập chương.....	270

Chương 9. THÔNG TIN KẾ TOÁN VỚI VIỆC RA CÁC QUYẾT ĐỊNH ĐẦU TƯ DÀI HẠN..... 275

9.1. Đặc điểm của các quyết định đầu tư dài hạn	275
9.2. Các phương pháp đánh giá dự án đầu tư.....	276
9.2.1. Các phương pháp chiết khấu dòng tiền.....	276
9.2.1.1. Khái niệm giá trị của tiền theo thời gian.....	276
9.2.1.2. Phương pháp giá trị hiện tại thuần.....	279
9.2.1.3. Phương pháp tỷ lệ hoàn vốn nội bộ.....	282
9.2.1.4. Phương pháp chỉ số sinh lời.....	286
9.2.2. Các phương pháp không chiết khấu dòng tiền.....	288
9.2.2.1. Phương pháp kỳ hoàn vốn	288
9.2.2.2. Phương pháp tỷ lệ hoàn vốn kế toán.....	290
9.3. Ảnh hưởng của thuế và lạm phát tới dự án đầu tư.....	291
9.3.1. Ảnh hưởng của thuế tới dự án đầu tư.....	291
9.3.2. Ảnh hưởng của lạm phát tới dự án đầu tư.....	293
Phần bài tập chương.....	299
TÀI LIỆU THAM KHẢO	303

LỜI MỞ ĐẦU

Thế giới đã trải qua thời kỳ khủng hoảng kinh tế năm 2008. Năm 2009 nền kinh tế toàn cầu đã dần dần được khôi phục do các chính sách kinh tế vĩ mô phù hợp của các quốc gia. Việt Nam là một trong các quốc gia có tốc độ tăng GDP năm 2009 tương đối cao trên 5% tạo đà cho nền kinh tế phát triển.

Hiện tại, đất nước ta đang trong quá trình hội nhập kinh tế khu vực và thế giới một cách sâu rộng để tạo ra sự phát triển nhanh, bền vững về mọi mặt. Hòa cùng với sự thay đổi trong các chính sách quản lý kinh tế vĩ mô và vĩ mô, kế toán là công cụ sắc bén trong quản lý kinh tế cũng thay đổi theo. Sự thay đổi của kế toán đã làm cho người học, người dạy và các chuyên gia hành nghề thường xuyên cập nhật, bổ sung các kiến thức mới nhất.

Trong hệ thống thông tin kế toán nói chung, kế toán quản trị là một bộ phận cấu thành không thể thiếu được trong các doanh nghiệp kinh doanh, đơn vị sự nghiệp có thu. Kế toán quản trị với chức năng là công cụ hữu hiệu cung cấp thông tin cho các cấp quản lý để đưa ra các quyết định điều hành mọi hoạt động nhằm đạt được hiệu quả cao nhất.

Để phục vụ kịp thời nhu cầu học tập, nghiên cứu của đông đảo các bạn: học viên, sinh viên, nghiên cứu sinh, kế toán tổng hợp, kế toán trưởng, nhà quản trị kinh doanh... cho các bậc đào tạo: đại học, sau đại học, bồi dưỡng nâng cao... tập thể giáo viên Khoa Kế toán và Kiểm toán - Đại học Kinh tế Quốc dân Hà Nội đã biên soạn cuốn sách "**Kế toán quản trị doanh nghiệp**" để giúp cho mọi đối tượng có tài liệu cơ bản học tập, nghiên cứu, ứng dụng trong thực tiễn nhằm đạt được trình độ chuyên sâu về kế toán quản trị, nâng cao trình độ quản lý trong các đơn vị của nền kinh tế thị trường.

Việc hoàn thành cuốn sách này là sự cố gắng của các tác giả và hợp tác của các chuyên gia kế toán, các nhà quản trị ở các trường đại học, các công ty, tổng công ty, tập đoàn kinh tế. Tham gia biên soạn sách gồm:

PGS.TS. Nguyễn Ngọc Quang Trưởng Bộ môn Kế toán quản trị và Phân tích biên soạn chương 1, 3, 4, 6, 7, 8.

TS. Phạm Thị Thủy, giảng viên chính Khoa Kế toán- Kiểm toán- ĐHKQTĐ biên soạn chương 5,9.

PGS.TS. Nguyễn Thị Lời - giảng viên chính Khoa Kế toán- Kiểm toán- ĐHKQTĐ biên soạn chương 2.

Trong quá trình biên soạn, cuốn sách không thể tránh khỏi thiếu sót, rất mong sự đóng góp chân thành của các bạn đọc.

Xin chân thành cảm ơn!

TM tập thể tác giả

PGS.TS. Nguyễn Ngọc Quang

Trưởng Bộ môn Kế toán quản trị và Phân tích